

den store Revolution. Han havde den overordentlig vanskelige Opgave at føre Ideerne fra den Gang videre, samtidig med at han selv sad netop paa det, som skal være godt til mange Ting, men bare ikke til at sidde paa, nemlig Bajonetter. Denne Situation gav megen Frihed paa Papiret og meget Politiregimente i Livet, og man kan vistnok sige, at hvor Napoleon kunde faa Lejlighed til at anbringe Ordet „fri“ paa et Stykke Papir, der greb han den med Glæde. Et saadant Papir rakte ham netop fra England i denne Frihandelsstraktat af 1860, og han brugte sin forfatningsmæssige Stilling til at faa Traktaten afsluttet stik imod det franske Folks Ønsker og Interesser. Det, de ønskede, var politisk Frihed, som han ikke kunde give dem, og det, de ikke havde Brug for, det var økonomisk Frihed, som han gav dem. I Virkeligheden var det saa lidt en Triumf, at det som sagt blev kuldkastet, saa saare Napoleons Herredømme var forbi. Indtrykket af denne Traktats Afslutning, sagde saa den ærede Finansminister, virkede ud over Europa og førte til dette frihandlerske Traktatsystem, som jeg antager, den ærede Finansminister tænker paa, nemlig det, man kan kalde det vest-europæiske Traktatsystem. Men heller ikke det er rigtigt. Der laa ganske andre Realiteter bag ved Afslutningen af den næste Traktat, Traktaten af 1862 mellem Tyskland og Frankrig, end Indtrykket af den tidligere afsluttede frihandlerske Traktat. Der laa nemlig det, at denne Traktat af 1862 var det allervirksomste Middel, som Preussen kunde anvende mod Østerriks Forsøg paa gennem Toldpolitik at knytte det tyske Forbund til sig. Man kan godt sige, at Afslutningen af Traktaten af 1862 mellem Tyskland og Frankrig, var det økonomiske Sadowa for Østerrig, paa hvilket det militære snart skulde følge. Og det er jo let at bevise, hvor begejstret Tilslutningen til denne Traktat var i mange tyske Stater. Preussen havde meddelt Staterne af det tyske Forbund, at det afsluttede Traktaten, saa kunde de andre gøre, hvad de vilde; d. v. s., at gik de ikke med, var det tyske Forbund sprængt. Det afstedkom store Pressefejder, diplomatiske Forespørgsler, Raslen med Sabelen, og hvor begejstret man i forskellige tyske Stater var for Traktaten, ses allerbedst deraf, at Terminen for Tilslutningen var sat til 1862, og de sidste Telegrammer om Tilslutning indtraf netop Nytaarsnat 1862—63. Men da Bismarck den Nat sagde Pro-

sit Neujahr, vidste han vel, hvem der var Herre i Tyskland. Hvad der satte dette Traktatsystem i Bevægelse, var altsaa slet ikke Indtrykket af den frihandlerske Traktat mellem England og Frankrig, men ganske andre reale Momenter.

Nu har jeg anerkendt den gode Villie, som ligger bag ved dette Forslag, og dog maa jeg sige, at der bag ved ligesom ligger en Opfattelse, som jeg ikke kan godkende, nemlig en Vurdering af det ene Erhverv mod det andet paa Basis af Beskyttelse eller ikke Beskyttelse, som om et toldbeskyttet Erhverv havde mindre Værdi end et, som ikke var toldbeskyttet. Hvad der i saa Henseende ligesom laa bag ved Finansministerens Udtalelser, kom jo stærkt frem hos den ærede Ordfører for Reformpartiet, og jeg vil derfor dvæle lidt derved. Den højtærede Finansminister taler om ad kunstig Vej at fremme Beskæftigelser for Menneskene her i Landet, og han fremhævede med en vis Stolthed Landbruget, dette Erhverv, der ikke kan og ikke vil modtage nogen Hjælp gennem Toldbeskyttelse. „Ad kunstig Vej“, det er jo noget, som gjaldt i gamle Dage. Under Merkantilismen, inden Samfærdselsmidlerne vare saa udviklede, som de nu ere, kunde man tale om at fremme en Industri ad kunstig Vej. Der have vi ligesom alle andre civiliserede Nationer kastet Masser af Penge ud af Vinduet til Fremme af en Industri ad kunstig Vej. Hvad der staar nu, det staar uden Forbindelse med det, som skabtes den Gang. Jeg i hvert Fald er kun i Stand til at lede tilbage til hin Tid een Traad, og det er vor nu højt udviklede Porcelainsindustri; alt det andet er skabt fra nyt af. Men nu gælder dette „ad kunstig Vej“ ikke længere. Jeg beder dog den højtærede Finansminister tænke over det Spørgsmaal: Hvem har den største Bomuldsindustri i Verden? Det have England og Tyskland. Men jeg ved ikke noget af, at der gror Bomuld i England eller i Tyskland. Bomulden gror i Indien og i Amerika. Og i Amerika ligge Bomuldsfabrikkerne lige i den stik modsatte Ende af Landet af den, hvori Bomulden gror. Det betyder ikke noget mere, hvor Samfærdselsmidlerne ere saa udviklede som nu til Dags. England har ligeledes en stor Silkeindustri, men ingen Silkeavl. Men jeg kommer til et andet Punkt. Nu vil jeg sige, at jeg synes, at det maaske er lidt dristigt at fremhæve den fuldkomne Mangel paa Toldbeskyttelse og sige, at man end ikke vil have den for Landbrugets